

3. Васильківська І. Сімейне виховання в Україні: шляхи вдосконалення в аспекті запобігання злочинності неповнолітніх // Право України. - 2000. № 4. с. 99 - 102.

4. Шинкаренко І. О. Психосоціальні проблеми девіантної поведінки молоді. Актуальні питання протидії злочинності в сучасних умовах: вітчизняний та зарубіжний досвід : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 2018 р.) - Дніпро : ДДУВС, 2018. - С. 365 - 367.

ФОРМУВАННЯ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ІНШИХ

Стригуль Н.О.,

здобувачка вищої освіти спеціальності 013

«Початкова освіта»

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Криза цінностей у суспільстві, втрата ідеалів та орієнтирів стимулює до пошуку нових цінностей, викликає потребу допомогти кожній дитині зрозуміти цінність іншої людини, необхідність взаємодії з іншими на засадах ціннісного ставлення, взаємоповаги і взаєморозуміння. Саме в молодшому шкільному віці закладаються перші установки, основи ціннісних орієнтацій, формується зміст і ставлення до сім'ї, друзів та інших людей, що впливають на все подальше життя дитини. Від своєчасності та повноти процесу ціннісного виховання молодших школярів залежить упевненість учнів у собі, цілісність переживань, стійкість ціннісних установок і, зрештою, ефективність спілкування з людьми, ділові й сімейні взаємовідносини. Тому проблема формування в учнів початкової школи ціннісного ставлення до інших є досить актуальною.

Зміст понять «цінності» і «ціннісні орієнтації» вивчали А. Березянська, К. Журба, С. Матяж, О. Невмержицька, О. Поліщук, О. Осипчук, М. Федорова та ін. Загальні проблеми морального виховання досліджували Л. Білюк, Ю. Вакарчук, О. Дешко, Л. Дубровська, Н. Шагай.

Ціннісне ставлення до інших виявляється у моральній активності особистості, прояві відповідальності, чесності, працелюбності, справедливості, гідності, милосердя, толерантності, терпимості до іншого, доброзичливості, готовності допомогти іншим, обов'язковості, добросовісності, ввічливості, делікатності, тактовності; вмінні працювати з іншими; здатності прощати і просити пробачення, протистояти виявам несправедливості, жорстокості [1].

Діти молодшого шкільного віку потребують особливої уваги в контексті формування ціннісного ставлення до інших, оскільки саме цей віковий період є найбільш чутливим – діти проявляють емоційну чутливість, у них виникає бажання до засвоєння правил поведінки, формуються стосунки з оточуючими, батьками, однолітками, друзями [2, с. 89].

Ефективність формування у молодших школярів ціннісного ставлення до інших обумовлюється методами його впровадження. Ми пропонуємо для засвоєння школярами поняття «ввічливість» метод бесіди, що може включати запитання такого

змісту: «Як ви розумієте поняття ввічливість?», «Чи потрібно бути ввічливим і чому?», «Чи потрібно бути ввічливим у спілкуванні з усіма людьми? Чому?», «Які слова ввічливості ви знаєте?» та інші. Цей метод допоможе сформувати у дітей уявлення про поняття «ввічливість» та про те, що до усіх людей потрібно ставитися ввічливо.

На уроці «Я досліджую світ» у 1 класі під час вивчення теми «Умій дружити» доцільно використати метод розповіді. Вивчаючи тему «Уроки чемності» у 3 класі, можна використати такий метод, як обговорення. У школярів уже почало формуватися уявлення про поняття «чемність», і саме зараз потрібно його закріпити та навчити дітей розрізняти його як одну з моральних якостей.

Темою обговорення може бути ситуація, в якій, наприклад, дітям пропонується визначити і довести думку, чи є хлопчик чемним. Учні діляться на дві команди: ті, хто вважають його чемним, і навпаки, група з протилежною позицією. Обидві групи з допомогою аргументів доводять свою думку. У ході дискусії діти усвідомлюють, як ця моральна якість проявляється у житті, в учинках; дізнаються, кого можна назвати чемною людиною, якою має бути її поведінка.

У процесі розгляду теми «Моральні норми» доцільно використати метод проблемної ситуації. Саме цей метод допоможе дітям практично розібратися, як проявляється певна якість і як потрібно діяти щодо інших осіб у різноманітних ситуаціях.

Застосування на уроках таких форм і методів сприяє формуванню в молодших школярів ціннісного ставлення до інших, що включає розуміння основних категорій моральних цінностей, уміння аналізувати власну поведінку, критично та всебічно розглядати проблему, поважати інтереси і права інших.

Важливу роль для формування ціннісного ставлення до інших у молодших школярів відіграє вибір форми роботи. Індивідуальну форму роботи доцільно використовувати тоді, коли в дитини неправильно сформоване уявлення про моральну норму, дію, правила ставлення до інших. Під час застосування індивідуальної форми навчання можна використати методи асоціації, бесіди, розповіді та інші.

Групову форму роботи доцільно використовувати на етапі закріплення уявлення про поняття. Наприклад, після ознайомлення з поняттям «ввічливість» можна запропонувати учням в групах скласти власні правила ввічливості або ж запропонувати проаналізувати ситуації. Колективну форму доцільно використовувати на першому етапі формування в дітей молодшого шкільного віку уявлення про моральну якість. Таку процесі засвоєння теми «Уроки чемності» доцільно використати методи бесіди чи розповіді для колективного обговорення важливих моральних понять.

Використання визначених методів роботи під час уроків «Я досліджую світ» у початковій школі дозволить сформувати в учнів уявлення та розвинути наявні знання щодо етичних норм, цінностей, правил моральної поведінки.

Список використаних джерел:

1. Жунку Н. В. *Ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави*. Режим доступу: http://natavikzu.blogspot.com/2014/12/blog-post_30.html

2. Осипчук О. П. Моральне виховання як важлива складова становлення особистості молодших школярів. *Нова педагогічна думка*, 2016. № 3. С. 88 – 90.

*Науковий керівник: Н.М. Мирончук, д-р пед. наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Тарасюк В.В.,

*здобувачка вищої освіти спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

Високий рівень сформованості культури є важливою та необхідною умовою ефективності будь-якої праці, а особливо педагогічної. Педагогічна культура є частиною загальнолюдської культури, у ній втілені духовні цінності освіти і виховання (педагогічні знання, теорії, концепції, накопичений педагогічний досвід, професійні етичні норми) та матеріальні (засоби навчання і виховання), а також способи творчої педагогічної діяльності.

Дослідники визначають педагогічну культуру як професійну культуру, гармонію педагогічного мислення та творчої діяльності, що сприяють якісній організації навчального процесу. Складовими педагогічної культури є мислення, почуття, спілкування, поведінка, зовнішній вигляд, моральна зрілість та ін. Характерними для педагогічної культури є інтелект, гуманізм, широкий кругозір, інтелігентність, толерантність, здатність до творчості.

Проблему формування професійної культури досліджували Г. Балл, С. Вітвицька, В. Гриньова, К. Коновалова, Н. Кузьміна та ін.

Фахову підготовку та професійне становлення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти розглядали такі науковці, як Л. Артемова, Г. Беленька, О. Богініч, А. Богуш, В. Борова, Н. Грама, Т. Жаровцева та ін.

Сформованість педагогічної культури підносить педагога до вершин професійної майстерності, однією з яких є постійна спрямованість до педагогічного, методичного, морального та духовного самовдосконалення. Складовими педагогічної культури педагога визначають: ерудицію (загальну та наукову), культуру спілкування, культуру мовлення, педагогічну етику, духовне багатство, прагнення до самовдосконалення [1].

К. Коновалова розглядає поняття професійної культури вихователя дошкільного закладу й визначає його як складне інтегральне утворення в цілісній й структурі особистості, що характеризується позитивним ставленням до суб'єктів і об'єктів педагогічної діяльності, глибокими та систематизованими фаховими знаннями, вміннями і навичками, особистісно-професійними якостями, які відображають рівень оволодіння фахівцем галуззю знань (дошкільна освіта) і мають прояв у педагогічній діяльності [2].

Сутність поняття «педагогічна культура» розуміємо як органічний взаємозв'язок сукупності загальнокультурних і педагогічних цінностей, професійних знань, умінь і